

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

ПАНТЕЛЕЙМОНОВ

2020 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

**Актуальні проблеми міжнародних відносин
в Латинській Америці**
(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 29 «Міжнародні відносини»
(шифр і назва)

спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
(шифр і назва)

освітня програма «Міжнародні відносини та регіональні студії»
(шифр і назва)

спеціалізація _____
(шифр і назва)

вид дисципліни за вибором
(обо'язкова/ за вибором)

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2020 / 2021 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

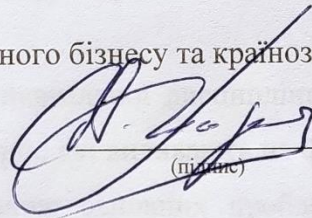
“28” серпня 2020 року, протокол № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: кандидат історичних наук, доцент кафедри туристичного бізнесу та країнознавства Онацький Максим Юрійович.

Програму схвалено на засіданні кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

Протокол від «28» серпня 2020 року, № 1

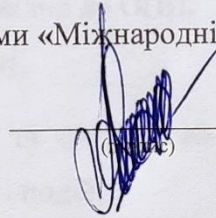
Завідувач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

доц. Анатолій ПАРФІНЕНКО
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини та регіональні студії»

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини та регіональні студії»

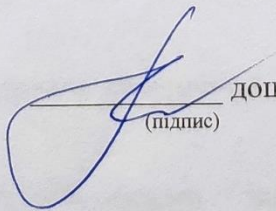

доц. Ганна ПАНАСЕНКО
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від “28” серпня 2020 року, № 1

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу:

доц. Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Актуальні проблеми міжнародних відносин в Латинській Америці» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни – вивчення природи та закономірностей розвитку міждержавних відносин в Латинській Америці, особливостей формування міждержавних структур співробітництва африканських та латиноамериканських держав.

1.2. У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти (слухачі) отримають знання щодо особливостей і факторів, які впливають на формування зовнішньої політики країн Латинської Америки, а також основних проблем безпеки та сучасних форм співробітництва на континенті.

1.3. Кількість кредитів – 3

1.4. Загальна кількість годин – 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
4-й	-
Семестр	
8-й	-
Лекції	
24 год.	-
Семінарські заняття	
12 год.	-
Лабораторні заняття	
год.	-
Самостійна робота	
54 год.	-
в тому числі індивідуальні завдання	
-	-

1.6. Заплановані результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до ОПП:

1) загальні компетентності:

- здатність до здійснення аналізу та критичного оцінювання політичних, культурних, економічних та соціальних явищ і подій;
- здатність до розуміння витоків формування та інструментів реалізації зовнішньої політики держав;
- уміння ідентифікувати та формулювати проблеми галузі міжнародних відносин;

2) фахові компетентності:

- здатність готувати обґрунтовані пропозиції для прийняття зовнішньополітичних рішень;
- здатність аналізувати і прогнозувати політичний та соціально-економічний розвиток країн та регіонів;
- здатність узагальнювати та оцінювати інформацію зовнішньополітичного, зовнішньоекономічного та міжнародно-правового характеру;
- здатність до аналітичної діяльності щодо зовнішньополітичного курсу країн та регіонів.

Програмні результати навчання:

- здійснювати політичний огляд міжнародних подій та виявляти проблеми в міжнародних відносинах;
- аналізувати геополітичне та гео економічне положення окремих держав світу та виявляти їх головні інтереси;
- аналізувати зовнішню політику окремих країн та блоків країн;
- критично оцінювати і прогнозувати соціальні, економічні, політичні, екологічні, культурні та інші події та явища.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема № 1.

Латинська Америка: основні етапи історичного розвитку регіону

Геополітичні, природно-кліматичні, етно-демографічні, культурно-цивілізаційні, історичні, суспільно-економічні особливості розвитку країн Латинської Америки. Цивілізації доколумбової Америки. Європейська колонізація континенту та її наслідки. Антиколоніальна боротьба та війна за незалежність у 1810 – 1826 рр. Міжнародне та внутрішньополітичне становище країн Латинської Америки після Визвольної війни. Країни Латинської Америки: проблема вибору шляхів розвитку у другій половині XIX ст. Міжнародне становище латиноамериканських держав на початку XX ст. Революція в

Мексичі 1910 – 1920 рр. та її міжнародне значення. Суспільно-політичні процеси в країнах Латинської Америки в міжвоєнний період та в роки Другої Світової війни. Політичні рухи в країнах Латинської Америки у 1950 – 1980-х рр. Особливості розвитку регіону наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.

Тема № 2.

Військово-політичні конфлікти в Латинській Америці та шляхи їх вирішення

Конфліктогенні чинники у країнах Латинської Америки. Історичні витоки військово-політичних конфліктів в регіоні Латинської Америки. Збройні конфлікти в регіоні в ХІХ ст. Локальні конфлікти на території латиноамериканського регіону в ХХ – на початку ХХІ ст. Механізми врегулювання збройних конфліктів у регіоні.

Тема № 3.

Особливості соціально-економічного та політичного розвитку країн Латинської Америки

Загальна характеристика країн Латинської Америки. Основні тенденції економічного розвитку регіону. Роль та місце країн Латинської Америки в світовому господарстві. Роль іноземних інвестицій у розвитку континенту. Країни регіону в системі зовнішньоекономічних зв'язків. Політичні процеси в країнах Латинської Америки та їх вплив на характер міждержавних відносин у регіоні. Україна та країни Латинської Америки: особливості двосторонньої взаємодії.

Тема № 4.

Інтеграційні процеси в Латинській Америці

Формування латиноамериканських економічних та політичних угруповань. Латиноамериканська асоціація інтеграції (ЛАІ), Андська група, Група РІО, СЕЛАК, МЕРКОСУР, Карибське співтовариство та Карибський спільний ринок (Кариком), Асоціація Карибських держав (АКД), ЦАІ, ЦАЗР, центральноамериканський спільний ринок. «Перезавантаження» міжамериканських відносин та пошук нових форм взаємодії. Реформа ОАД, нові інтеграційні ініціативи, спроба розробки нової системи безпеки. Роль регіону у вирішенні проблем сучасності та боротьби з тероризмом, наркотрафіком, екологічною кризою. Особливості латиноамериканського регіоналізму в контексті регіональної безпеки.

Тема № 5.

Регіональні та позарегіональні актори: роль та місце в системі міжрегіональних відносин у Латинській Америці

Латинська Америка та зовнішньополітичні інтереси США. Нафтовий фактор та його вплив на міжнародні процеси в Латинській Америці. Бразилія як регіональний лідер: прагнення до зовнішньополітичної автономії. Аргентина: роль та місце в Латинській Америці. Китай як позарегіональний актор у Латинській Америці. Особливості взаємодії

країн Латинської Америки та Європейського Союзу в контексті іberoамериканської спільноти націй.

Тема № 6.

Країни Латинської Америки: особливості міждержавних відносин у другій половині XX – на початку XXI ст.

Геополітичне положення держав регіону, внутрішні та зовнішні виклики і загрози на сучасному етапі. Провідні держави континенту та основні протиріччя між ними. Особливості двосторонньої взаємодії країн Латинської Америки. Глобалізація як фактор впливу на внутрішні процеси в латиноамериканських країнах.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Особливості історичного, політичного та соціально-економічного розвитку країн Латинської Америки												
Тема 1. Латинська Америка: основні етапи історичного розвитку регіону	15	4	2			9						
Тема 2. Військово-політичні конфлікти в Латинській Америці та шляхи їх вирішення	15	4	2			9						
Тема 3. Особливості соціально-економічного та політичного розвитку країн Латинської Америки	15	4	2			9						
Всього за розділом 1	45	12	6			27						
Розділ 2. Країни Латинської Америки в сучасному світі: проблеми двосторонньої та регіональної взаємодії												
Тема 4. Інтеграційні процеси в Латинській Америці	15	4	2			9						

Тема 5. Регіональні та позарегіональні актори: роль та місце в системі міжрегіональних відносин у Латинській Америці	15	4	2			9						
Тема 6. Країни Латинської Америки: особливості міждержавних відносин у другій половині XX – на початку XXI ст.	15	4	2			9						
Всього за розділом 2	45	12	6			27						
Усього годин	90	24	12			54						

4. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Латинська Америка: основні етапи історичного розвитку регіону	2
2	Військово-політичні конфлікти в Латинській Америці та шляхи їх вирішення	2
3	Особливості соціально-економічного та політичного розвитку країн Латинської Америки	2
4	Інтеграційні процеси в Латинській Америці	2
5	Регіональні та позарегіональні актори: роль та місце в системі міжрегіональних відносин у Латинській Америці	2
6	Країни Латинської Америки: особливості міждержавних відносин у другій половині XX – на початку XXI ст.	2
	Разом	12

5. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Види та зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Підготовка до усного опитування на тему «Латинська Америка: основні етапи історичного розвитку регіону» з наступних питань: геополітичні, природно-кліматичні, етно-демографічні, культурно-цивілізаційні, історичні, суспільно-економічні особливості розвитку країн Латинської Америки. Колонізація континенту та її наслідки. Антиколоніальна боротьба та її наслідки. Процес становлення незалежних держав у Латинській Америці та специфіка їх розвитку у XIX – першій половині XX ст.	9
2	Підготовка до усного опитування на тему «Військово-політичні конфлікти в Латинській Америці та шляхи їх вирішення» з наступних питань: фактори, що сприяють появі конфліктів у країнах Латинської Америки. Локальні конфлікти на континенті у XIX – XX ст. Лінії міжетнічних конфліктів у Латинській Америці на сучасному етапі.	9
3	Підготовка до усного опитування на тему «Особливості соціально-економічного та політичного розвитку країн Латинської Америки» з наступних питань: Особливості економічного розвитку регіону. Роль країн Латинської Америки в світовому господарстві. Країни регіону в системі зовнішньоекономічних зв'язків. Політичні процеси в країнах Латинської Америки та їх вплив на характер міждержавних відносин у регіоні.	9
4	Підготовка до усного опитування на тему «Інтеграційні процеси в Латинській Америці» з наступних питань: регіональна інтеграція країн Латинської Америки та її специфіка, роль та місце країн Латинської Америки в глобалізаційних проєктах, економічні та політичні міждержавні об'єднання в Латинській Америці.	9
5	Підготовка до усного опитування на тему «Регіональні та позарегіональні актори: роль та місце в системі міжрегіональних відносин у Латинській Америці» з наступних питань: Латинська Америка та зовнішньополітичні інтереси США. Нафтовий фактор та його вплив на міжнародні процеси в Латинській Америці. Бразилія як регіональний лідер: прагнення до зовнішньополітичної автономії. Аргентина: роль та місце в Латинській Америці. Китай як позарегіональний актор у Латинській Америці. Особливості взаємодії країн Латинської Америки та Європейського Союзу в контексті ібероамериканської спільноти націй.	9
6	Підготовка до усного опитування на тему «Країни Латинської Америки: особливості міждержавних відносин у другій половині XX - на початку XXI ст.» з наступних питань: Прорвідні держави регіону та основні протиріччя між ними. Проблеми двосторонньої взаємодії країн латиноамериканського регіону. Бразилія та Аргентина: суперечливість розвитку двосторонніх відносин.	9
	Разом	54

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальні завдання не передбачені навчальним планом.

7. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Згідно з наказом № 0202-1/260 від «07» серпня 2020 р. лекції проводяться в онлайн режимі із застосуванням платформ для відеоконференцій: ZOOM, Skype. 25-30% часу лекції обов'язково резервується для запитань, дискусій, обговорення навчального матеріалу.

Семінарські заняття можуть проходити в аудиторії (до 20 осіб), чи в дистанційній формі.

Засвоєння тем розділів (поточний контроль) здійснюється на семінарських заняттях відповідно до контрольних цілей. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

- контроль та оцінювання активності роботи студента під час лекційних та семінарських занять (групова дискусія);
- контроль засвоєння теоретичного та практичного матеріалу (у вигляді тестування);
- контроль та оцінювання вмінь проводити дослідження та презентувати результати дослідницької роботи із застосуванням сучасних інформаційних технологій.

Підсумковий контроль засвоєння розділів здійснюється по їх завершенню на основі проведення залікової роботи. Завданням контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок студентів, набутих під час вивчення певного блоку тем.

Структура залікової роботи: 2 теоретичних запитання. Максимальна кількість балів за відповідь на кожне запитання – 20 балів.

У разі настання / подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження жорстких карантинних обмежень в умовах пандемії з заборонаю відвідування ЗВО) здобувачам вищої освіти надається можливість скласти залікову роботу в тестовій формі дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Актуальні проблеми міжнародних відносин в Латинській Америці».

Відповідність методів навчання та форм оцінювання визначеним результатам навчання за ОПП віддзеркалює табл. 7.1

Таблиця 7.1

Методи навчання та засоби діагностики результатів навчання за освітньою компонентною «Зовнішня політика США»

Шифр ПРН (відповідно до ОНП)	Результати навчання (відповідно до ОПП)	Методи навчання	Засоби діагностики /форми оцінювання
ПРН	<i>здійснювати політичний огляд міжнародних подій та виявляти проблеми в міжнародних відносинах</i>	Лекція; пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), підготовка презентацій за заданою проблематикою	Оцінювання усних відповідей на семінарських заняттях, тестових завдань; залікова робота

ПРН	<i>аналізувати геополітичне та гео економічне положення окремих держав світу та виявляти їх головні інтереси</i>	Лекція; пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), підготовка презентацій за заданою проблематикою	Оцінювання усних відповідей на семінарських заняттях, тестових завдань; залікова робота
ПРН	<i>аналізувати зовнішню політику окремих країн та блоків країн</i>	Лекція; пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), підготовка презентацій за заданою проблематикою	Оцінювання усних відповідей на семінарських заняттях, тестових завдань; залікова робота
ПРН	<i>критично оцінювати і прогнозувати соціальні, економічні, політичні, екологічні, культурні та інші події та явища.</i>	Лекція; пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), підготовка презентацій за заданою проблематикою	Оцінювання усних відповідей на семінарських заняттях, тестових завдань; залікова робота

8. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Поточний контроль та самостійна робота						Разом	Залік	Сума
Розділ 1			Розділ 2			60	40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6			
10	10	10	10	10	10			

T1, T2 ... T6 – теми розділів.

Усний виступ та виконання письмового завдання, тестування	Критерії поточного оцінювання знань студентів
10	Студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом; виявляє творчі здібності; здатен самостійно ставити та вирішувати завдання; самостійно знаходити та використовувати матеріал; вільно самостійно та аргументовано викладає його під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу; демонструє вміння самостійно робити висновки; студент активно працює протягом семінарського заняття; впевнено відповідає на додаткові запитання; відповідь обов'язково супроводжується інформативною презентацією.
9	Відповідь студента є правильною, обґрунтованою, логічною, містить аналіз і систематизацію; зроблені аргументовані висновки; студент активно працює протягом усього семінарського заняття; показує глибоке оволодіння лекційним матеріалом; здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння

	самостійно та аргументовано викладати матеріал, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу; студент активно працює протягом семінарського заняття; впевнено відповідає на додаткові запитання; відповідь супроводжується презентацією.
8	Студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом; обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу; вміє знаходити джерело інформації та аналізувати її, ставити та розв'язувати завдання; самостійно оцінює життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них; відповідь супроводжується презентацією; під час відповідей на додаткові запитання мають місце деякі неточності.
7	Студент демонструє достатньо систематизовані знання навчального матеріалу; аргументовано використовує їх; вміє знаходити джерело інформації та аналізувати її під час усних виступів та письмових відповідей; розкриває зміст теоретичних питань; відповідь супроводжується презентацією, яка містить певні неточності; при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі незначні помилки.
6	В цілому студент володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації; без використання необхідної літератури, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності; студент припускається помилок, відповідаючи на додаткові питання; відповідь супроводжується презентацією, в оформленні якої присутні серйозні помилки.
5	Студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом; студент в цілому оволодів суттю питань з даної теми, втім, відсутні глибокий та всебічний аналіз представленого матеріалу, а також його обґрунтування та аргументація; студент не проявляє активності на практичних заняттях, відповідає лише за викликом викладача, дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу.
4	Відповідь відтворює основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння; фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає їх зміст під час усних виступів та письмових відповідей; недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому неточності; відповіді на запитання містять логічні та фактографічні помилки; відповідь не супроводжується презентацією.
3	Студент частково володіє навчальним матеріалом, допускаючи при цьому суттєві помилки; не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей; відсутні відповіді на додаткові запитання; відповідь не супроводжується презентацією.
2	Студент демонструє фрагментарні знання; не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки; відповідь не супроводжується презентацією.
1	Студент фактично не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань; презентацій відсутня.

Оцінювання здійснюється відповідно до шкали ЗВО.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70 – 89	добре	
50 – 69	задовільно	
1– 49	незадовільно	не зараховано

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бессараб Т. Особливості латиноамериканського регіоналізму в контексті регіональної безпеки // Політичні науки, Вип. 2, № 1, 2016, С. 1 - 8.
2. Головченко В. Регіонознавство: Азія, Африка й Латинська Америка: навчальний посібник, Київ, Дипломатична академія України при МЗС України, 2013, 352 с.
3. Гольцов А.Г. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Країнознавство” (нові незалежні держави), “Країнознавство” (країни Європи та Північної Америки), “Країнознавство” (країни Азії, Австралії та Океанії), “Країнознавство” (країни Африки та Латинської Америки) (для бакалаврів), Київ, МАУП, 2008, 110 с.
4. Зазуляк З. Сучасний стан та чинники розвитку латиноамериканського мультилатералізму // Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини, 2015, Вип. 37, Ч. 3, С. 149–158.
5. Зазуляк З. Фактор США у регіоні Латинської Америки на сучасному етапі // Актуальні проблеми міжнародних відносин, Вип. 120 (Ч. I), 2014, С. 173 - 181.
6. Кулінич Т. О. Розвиток взаємин країн Латинської Америки та Європейського Союзу в контексті ібероамериканської спільноти націй // Актуальні проблеми міжнародних відносин, Вип. 118 (Ч. I), 2014, С. 76 - 89.
7. Орлова Т.В. Сучасна політична історія країн світу: навчальний посібник, Київ, Знання, 2013, 677 с.
8. Пахомов В.Ф., Чувпило О.О. Наливайченко В.О., Юрченко О.О. Міжамериканська система у контексті міжнародних відносин. Навчальний посібник, Харків, ІСМВ, 2006, 184 с.
9. Поліщук К. Міждержавні конфлікти у Південній Америці: причини, еволюція, стратегії врегулювання // Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини, 2012, Вип. 30, С. 53 –67.
10. Строганов А.И. Латинская Америка в XX веке: Пособие для вузов, Москва, Дрофа, 2002, 416 с.

